

RELAȚII INTERNAȚIONALE

POLITICA DEMOGRAFICĂ MONDIALĂ ÎN CONTEXTUL PROVOCĂRILOR GLOBALE CONTEMPORANE: FORMULAREA PROBLEMEI CERCETĂRII POLITOLOGICE

Valentina TEOSA

CZU: 327:314

vteosa@yahoo.com

Amenințările globale moderne, inclusiv pandemia COVID-19, necesită o actualizare a agendei în cercetarea situației demografice globale și a strategiilor, programelor și deciziilor internaționale relevante direct legate de formarea acesteia la etapa actuală, ținând seama de ultimele tendințe ale politicii mondiale în domeniul populației, promovată de comunitatea internațională, în lupta împotriva pandemiei, în sistematizarea și evaluarea cuprinzătoare a impactului factorilor globali asupra depopulării globale proiectate în contextul politicii demografice actuale.

Transformările sec.XXI și provocările sale pentru umanitate sunt tot mai mult în concordanță cu previziunile futurologice despre războaiele virtuale din spațiul cibernetic, despre schimbările climatice catastrofale de pe planeta noastră, despre invaziile migraționiste necontrolate, confruntările civilizaționale și, în cele din urmă, despre atacul asupra umanității a noilor virusuri și bacterii mortale. Toate aceste și multe alte scenarii din domeniul „poveștilor de groază” din trecut au devenit realitate astăzi și amenință însăși existența omului și a întregii civilizații.

În contextul schimbărilor radicale din realitatea demografică, politica mondială în domeniul populației nu demonstrează inovații conceptuale și, mai mult, instrumentale care ar corespunde tendințelor descendente observate de mai bine de un deceniu. Contrar degradării demografice, actorii globali, dimpotrivă, încă aderă la postulatele neomalthusiene, adică pun în aplicare în mod constant și sistematic o influență politică larg răspândită, care vizează reducerea natalității și controlul demografic. Despre acest lucru ne demonstrează în mod convingător agenda și activitățile instituțiilor internaționale specializate, documentele adoptate la nivel internațional și programele realizate cu semnificație planetară.

În ultimul sfert al secolului trecut, conform statisticilor internaționale, foarte clar și consecvent a fost înregistrată o scădere multiplă a intensității natalității și a ratei de reproducere a populației. Mai mult, însuși vectorul dezvoltării demografice la nivel regional, subcontinental și continental a început să se schimbe din ce în ce mai des de la reproducerea extinsă a populației la declinul său natural, care a fost adesea un eveniment fără precedent pentru societatea locală. Statisticile din ultimele decenii indică în mod convingător o încetinire a ratei de creștere a populației mondiale și o scădere rapidă (multiplă) și pe scară largă a natalității. Astăzi, în 130 de țări, cu o populație combinată de aproape 4 mld. de oameni și 52% din populația mondială totală, ratele de fertilitate sunt sub nivelul de schimb generational. Această problemă este relevantă și pentru Moldova, care, conform prognozelor ONU, va fi inclusă în

grupul de țări afectate în mod special de depopulare, unde până în 2050 se așteaptă o scădere cu 15% a populației [1].

În plus, zona țărilor a căror populație s-a aflat într-un mod latent sau deschis de depopulare de câteva decenii la rând s-a extins constant – cantitativ, cultural, geografic. Dezvoltarea demografică a omenirii este adesea interpretată ca un factor destabilizator, pentru neutralizarea căruia sunt necesare măsurile politice adecvate, dintre care unele au fost puse în aplicare în variații foarte diferite și sunt aplicate cu succes astăzi. Apelurile de reglementare a mărimii și a ratei de reproducere a populației mondiale au devenit deosebit de active în a doua jumătate a secolului al XX-lea, ceea ce a fost o consecință a publicării mai multor lucrări antinataliste.

Această abordare, înrădăcinată în lucrările lui T. Malthus, P. Ehrlich, D. H. Meadows, D.L. Meadows, J. Randers, W. Behrens și alții, conține avertismente despre consecințele suprapopulării planetei și solicită limitarea creșterii populației mondiale prin controlul nașterilor [2]. De fapt, aceste idei au format modelul politicii globale demografice, care funcționează până în prezent, al cărui sens principal poate fi descris printr-o scurtă frază bine stabilită – controlul populației. Apogeul politic de implementare a acestui concept pe arena internațională a fost Conferința internațională a ONU pentru populație și dezvoltare (Cairo, 1994), care a instituționalizat politica de control demografic în coordonatele internaționale moderne. S-au pus începuturile tendinței când liderii de opinie, mass-media de rating și reprezentanții corporațiilor transnaționale solicită în mod activ lupta împotriva suprapopulării [3].

Această abordare a adus la apariția multor teorii ale conspirației și a devenit o adevărată piedică pentru ieșirea din criza contemporană, în care a intrat comunitatea mondială: de mai bine de doi ani omenirea caută un răspuns adecvat și eficient la provocarea globală a pandemiei COVID-19. Din păcate, informațiile despre pierderile umane și realizările luptei împotriva acestui flagel ne demonstrează că confruntarea este departe de a fi optimistă. În situația de față Organizația Mondială a Sănătății este o structură ONU, care definește strategia și protocolul de acțiune cu această maladie necunoscută anterior de comunitatea internațională. Potrivit lui Antonio Guterres, secretarul general al ONU, numărul victimelor în această luptă a depășit deja 2 mil. și numărul victimelor crește zi cu zi [4].

În pofida faptului că în prezent problemele demografice sunt strâns integrate în lista problemelor globale ale umanității și determină, în mare măsură, conținutul obiectivelor de dezvoltare durabilă proclamate de ONU în 2015, este literalmente „saturat” de condiționări demografice și afectează o gamă extrem de largă din domeniile pentru acțiuni curente și viitoare, factorul demografic în acest context global nu este un marker-cheie, atât în evaluarea riscurilor globale actuale și viitoare, cât și în transformările politice fundamentale la scară internațională [5]. În același timp, după cum se menționează în raportul relevant al ONU pentru 2020, „pentru a atinge cele 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD), este necesară transformarea sistemelor financiare, economice și politice care guvernează societatea noastră de

astăzi... ” [6]. De adăugat: direcționarea influenței lor asupra formării unei noi și promițătoare politici demografice mondiale pentru a face față cu succes amenințărilor globale și crizelor civilizației.

Se pare că, în încercarea de a rezolva sarcina tactică de combatere a răspândirii virusului, instituțiile globale și comunitatea mondială își pierd perspectiva implementării celui mai important domeniu al activităților lor – politica demografică mondială, nu iau în considerare toate riscurile globale menționate ca factori vulnerabili pentru supraviețuirea omenirii, iar problema COVID-19 și unele astfel de atacuri de virus ulterioare nu sunt tratate în contextul amenințărilor demografice globale ca fiind anti-civilizaționale. Modelul politicii globale demografice existente la nivel internațional în realitățile demografice contemporane contrazice tendințele și previziunile observate, acționând ca un factor agravant în degradarea demografică observată. În locul stabilizării demografice declarate, măsurile de controlul demografic încurajate la nivel global provoacă un debut accelerat al fazei depopulării globale, care amenință conservarea umanității pe termen lung.

Referințe:

1. HSBC Global Research. The world in 2050 Quantifying the shift in the global economy. By Karen Ward. Global Economics. January 2011. URL: https://warwick.ac.uk/fac/soc/pais/research/researchcentres/csgr/green/foresight/economy/2011_hsb_the_world_in_2050_quantifying_the_shift_the_global_economy.pdf
2. МЕДОУЗ, Д. и др. *Пределы роста*. Пер. с англ.; Предисл. Г. А. Ягодина. Москва: Изд-во МГУ, 1991; LESTHAEGHE, Ron. The ‘Second Demographic Transition’: A Conceptual Map for the Understanding of Late Modern Demographic Developments in Fertility and Family Formation. In: *Historische Sozialforschung*, 2011, vol. 36, no. 2 (136), pp. 179-218.
3. MATTHEW, Connelly. *Fatal Misconception: The Struggle to Control World Population* Paperback – March 30, 2010.
4. UN Population Fund. Programme of Action adopted at the International Conference on Population and Development. Cairo, 5–13 September 1994. 20th Anniversary Edition. 2014. https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/programme_of_action_Web%20ENGLISH.pdf
5. GUTERRES, António. *2 million COVID-19 deaths: “Our world can only get ahead of this virus one way-together”*. <https://www.un.org/ru/coronavirus/our-world-can-only-get-ahead-virus-one-way->
6. БЕЛОБОРОДОВ, И.И. К вопросу о переосмыслении международной политики в области населения в контексте современных демографических реалий. В: *Політікус. Науковий журнал*. 2020, випуск 5, сс. 133-147.
7. Организация Объединенных Наций. Доклад о Целях в области устойчивого развития, 2020 год. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2020-Russian.pdf>